

POSTANOWIENIE

27 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Jacek Widło

na posiedzeniu niejawnym 27 kwietnia 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z powództwa J. A. i S. A.
przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w
Lublinie z siedzibą w Świdniku i Bankowi w K.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej powodów
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie
z 20 maja 2022 r., I ACa 756/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. odstępuje od obciążania powodów kosztami postępowania kasacyjnego;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa Sądowi Apelacyjnemu w Lublinie na rzecz adwokat M. H. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych w tym 23% podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powodowie J. A. i S. A. wnieśli skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 20 maja 2022 r., którym, w sprawie o zapłatę przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Rejonowego Lublin - Wschód w Lublinie z

siedzibą w Świdniku i Bankowi w K., na skutek apelacji powodów od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z 29 lipca 2021 r., oddalono apelację.

W skardze kasacyjnej pełnomocnik powodów wniósł o jej przyjęcie do rozpoznania powołując się w uzasadnieniu na przesłanki z art. 398⁹ §1 pkt.: 1), 2), 4) k.p.c., przy czym przesłanki z punktów 1) i 2) omówił łącznie, prezentując „istotną” kwestię prawną, która jednocześnie miała dotyczyć przesłanki potrzeby wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Jako istotne zagadnienie prawne sformułował następujące pytanie: „czy w sytuacji gdy powodowie od początku sprawy komorniczej wskazywali, że majątek podlegający egzekucji jest objęty współwłasnością łączną, to czy dopuszczalnym było zezwolenie przez komornika i Sąd sprawujący nadzór nad komornikiem, a następnie Sąd rozpatrujący niniejszą sprawę na dalsze prowadzenie egzekucji pomimo braku tytułu wykonawczego przeciwko S. A.”. Odnośnie, natomiast, do drugiej przesłanki przedsądu pełnomocnik skarżących stwierdził, że „istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzeczeniach, a ściślej potrzeba dokładnej wykładni art. 787 k.p.c. z którego wynika, że tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim sąd nada klauzulę wykonalności także przeciwko jej małżonkowi z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową, jeżeli wierzyciel wykaże dokumentem urzędowym lub prywatnym, że stwierdzona tytułem egzekucyjnym wierzytelność powstała z czynności prawnej dokonanej za zgodą małżonka dłużnika”. W dalszej kolejności pełnomocnik powodów stwierdził, że odnośnie do przepisu art. 787 k.p.c. istnieje równoległe istotne zagadnienie prawne, które przywołano powyżej. Następnie powołując się na przesłankę oczywistej zasadności skargi, stwierdził, że zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza przepisy postępowania, to jest art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., ponieważ Sąd II Instancji nie rozpoznał wszystkich zarzutów apelacyjnych podniesionych przez odwołującego się w apelacji, a więc doszło do nieprawidłowej kontroli apelacyjnej Sądu II Instancji. Nadto nie odniósł się do treści zmodyfikowanego powództwa, a także przyjął, że doszło do przedawnienia roszczenia, co doprowadziło do zaniechania dalszej analizy sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna nie wypełnia przesłanek koniecznych dla przyjęcia jej do rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli:

- 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne;
- 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów;
- 3) zachodzi nieważność postępowania lub
- 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i jednolitego stosowania prawa. Nadto należy również podkreślić odnośnie do wskazanych przez skarżących przesłanek przedsądu, iż w orzecnictwie Sądu Najwyższego stwierdzono, że pomiędzy przesłanką oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, a pozostałymi przesłankami jej przyjęcia do rozpoznania występuje stosunek krzyżowania się. Do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wystarczające jest stwierdzenie, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne albo istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych bądź też, że zachodzi nieważność postępowania. W tych przypadkach nie trzeba dodatkowo wykazywać oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, przy czym uważa się, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego lub potrzebą wykładni przepisów jest wykluczone (zob. postanowienie SN z 8 grudnia 2022 r., I CSK 5245/22).

Jednocześnie stwierdzić należy, że skarżący nie wykazali wystarczająco, aby skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona bądź też w sprawie zaistniała potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, ewentualnie by w sprawie występowało istotne zagadnienie prawne.

Odnosząc się do przesłanek z art. 398⁹ §1 pkt. 1) i 2) k.p.c., w pierwszej kolejności należy zauważyć, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie został przez skarżących skonstruowany prawidłowo od strony formalnej. Otóż skarżący wskazali łącznie dwie powyższe przesłanki, przy czym uszło ich uwagi, że posiadają one rozdzielną charakter. Jak wyjaśniono, bowiem, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego różnią się od przesłanek, o których mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Ten sam problem prawny nie może w rezultacie być istotnym zagadnieniem prawnym, które z założenia jest problemem charakteryzującym się "nowością" i jednocześnie stanowić przedmiot rozbieżnej wykładni w orzecznictwie bądź wypowiedziach doktryny (zob. np.: postanowienie z 3 października 2013 r., III SK 11/13). Tymczasem z treści uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika, że obie wymienione przesłanki, determinujące potrzebę rozpoznania tego środka zaskarżenia są postrzegane przez skarżących niejako zamiennie, co nie jest właściwe ani dopuszczalne.

Powołana przez skarżących przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1) k.p.c. nie została wykazana. Należy, bowiem, wskazać, że Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli skarżący wykaże, że wskazane przez niego zagadnienie prawne posiada właściwość „istotności”, która polega na tym, że zagadnienie to stanowi kwestię dotychczas niewyjaśnioną i nierozwiązaną w orzecznictwie sądowym, a więc cechującą się nowością, a którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. W efekcie powołanie się na tę przesłankę przysądu, wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (zob. orzeczenia Sądu Najwyższego, np.: postanowienie z 23 maja 2018 r., I CSK 33/2018 r.; postanowienie z 16 maja 2018 r., II CSK 13/2018; postanowienie z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17). Nadto przedstawione Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne, poza tym, że musi być istotne, nowe i dotychczas niewyjaśnione, powinno pozostawać w związku ze sporem i mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia danej sprawy. Tymczasem treść „uzasadnienia” zaprezentowanego

przez skarżących na okoliczność dowiedzenia tej przesłanki uprawnia do stwierdzenia, że nie sprostali oni wymogom przewidzianym w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W istocie poza sformułowaniem pytania prawnego adresowanego do tego Sądu nie zaprezentowali rzetelnego wyводу prawnego uzasadniającego występowanie tej przesłanki. Ograniczyli się jedynie do wzmianki sprowadzającej się do indywidualnej wykładni stanu faktycznego i polemiki z dokonaną przez sądy obu instancji ustaleniami faktycznymi oraz oceną dowodów.

Analogiczny skutek odniosła też ocena przesłanki z art. 398⁹ §1 pkt 2) k.p.c., w uzasadnieniu której skarżący wskazali na potrzebę wykładni art. 787 k.p.c. Jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego powołanie się przez skarżącego na tę przesłankę przedsądu wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne kontrowersje, nie doczekał się jeszcze wykładni lub jego niejednolita interpretacja prowadzi do wydawania przez sądy odmiennych rozstrzygnięć w sprawach o identycznym lub zbliżonym stanie faktycznym. Należy jednak przytoczyć przykłady takich orzeczeń i wykazać istniejące między nimi rozbieżności (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07). Na skarżącym ciąży obowiązek przedstawienia wyodrębnionej i pogłębionej argumentacji prawnej, wyszczególniającej dostrzegane przez stronę poważne wątpliwości interpretacyjne (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08). Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12). Tymczasem skarżący celem „uzasadnienia” tej przesłanki zaprezentowali lakoniczne i ogólne rozważania, w których powzięli wątpliwość „czy organy prowadzące egzekucję, a także sprawujące nad nią nadzór, nie powinny celem realizacji ochrony praw obywatela, uznać, że koniecznym jest oficjalne wyjaśnienie sprawy i nadanie klauzuli wykonalności przeciwko wszystkim właścicielom nieruchomości”. Skarżący nie podjęli jakiegokolwiek próby wykazania konkretnych wątpliwości interpretacyjnych zaistniałych w związku z art. 787 k.p.c.; nie powołali się przy tym na występujące wątpliwości i rozbieżności w orzecznictwie i

piśmiennictwie prawniczym, co uzasadnia wniosek, iż przedmiotowa przesłanka nie została przez nich dowiedziona.

Nie została wykazana też przesłanka oczywistej zasadności skargi, która jak stwierdzili skarżący polegała, między innymi, na tym, że zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza przepisy postępowania, to jest art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., ponieważ Sąd II Instancji nie rozpoznał wszystkich zarzutów apelacyjnych podniesionych przez odwołującego się w apelacji. Nadto Sąd ten nie odniósł się do treści zmodyfikowanego powództwa, a także przyjął, że doszło do przedawnienia roszczenia, co doprowadziło do zaniechania dalszej analizy sprawy.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego w odniesieniu do tej przesłanki przedsądu, w motywach wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania należy zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się rzeczona oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08). Biorąc powyższe stwierdzenia pod uwagę skarga kasacyjna nie spełnia określonych wyżej kryteriów, które mogłyby wskazywać na występowanie w przedmiotowej sprawie oczywistej zasadności. Niewątpliwie w realiach niniejszej sprawy Sąd Apelacyjny odniósł się do każdego ze sformułowanych przez skarżących w apelacji zarzutów, tj. niewyjaśnienia okoliczności faktycznych sprawy, naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., art. 777 k.p.c. jak też formułowanych przez skarżących zarzutów

naruszenia prawa materialnego, w tym kwestii przedawnienia roszczenia. Brak było również podstaw, by przypisywać Sądowi II instancji naruszenie art. 382 k.p.c., bowiem, jak wskazuje się w judykaturze, zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. w zasadzie nie może stanowić samodzielnego uzasadnienia podstawy kasacyjnej naruszenia prawa procesowego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zostało wyjaśnione, że przepis ten zawiera ogólną dyrektywę kompetencyjną, wyrażającą istotę postępowania apelacyjnego i dlatego konieczne jest wytknięcie przy konstruowaniu tego zarzutu także innych przepisów normujących postępowanie rozpoznawcze, które sąd drugiej instancji naruszył. Z tej przyczyny taki zarzut może wypełniać podstawę kasacyjną tylko w wypadku pominięcia przez sąd drugiej instancji części zebranego w sprawie materiału, w związku z czym strona powołująca się na naruszenie tego przepisu powinna wskazać materiał dowodowy, który został przez sąd drugiej instancji pominięty przy wydaniu wyroku, i wykazać, że popełnione uchybienie mogło mieć wpływ na wynik sprawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 9 czerwca 2021 r., II CSKP 190/21). Wbrew twierdzeniom skarżących, Sąd odwoławczy nie dopuścił się również naruszenia art. 385 k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 45 Konstytucji. Niewątpliwie w realiach niniejszej sprawy skarżący nie wykazali, aby uzasadnione pozostawały inne podniesione w skardze kasacyjnej zarzuty, aniżeli naruszenie art. 385 i art. 386 k.p.c., a w konsekwencji, aby Sąd Apelacyjny wadliwie ocenił zagadnienie, czy wniesiona przez powodów apelacja była uzasadniona. Nie można było podzielić też twierdzeń skarżących, wedle których Sąd II instancji nie odniósł się do treści zmodyfikowanego powództwa, czy kwestii przedawnienia roszczenia. Mając te wszystkie rozważania na względzie należało przyjąć, że przesłanka z art. 398⁹ §1 pkt 4) k.p.c. nie została wykazana.

Z tych powodów orzeczono, jak w treści postanowienia (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). Rozstrzygnięcie o kosztach uzasadnione jest treścią art. 102 k.p.c.

Sąd Najwyższy na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, a także § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokatów – mając na uwadze

wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 23 kwietnia 2020 r., SK 66/19 – przyznał adwokatowi M. H. kwotę 5400 złotych w tym podatek od towarów i usług od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Lublinie tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.